

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 9 februari 1909, kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra kompanichefsbostället 1 mantal Hornstäfve n:o 3 Prästgården med utjorden Långlöten i Östergötlands län hörande lägenheter.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 8) af den 6 november 1908 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva

dels att de till förra kompanichefsbostället 1 mantal Hornstäfve n:r 3 Prästgården med utjorden Långlöten i Vreta Klosters och Flistads socknar i Östergötlands län hörande, i statsrådsprotokollet till storlek och läge närmare angifna lägenheterna Sontorp och Haga samt ett till lägenheten Norra Lund hörande område om 5 hektar 76,7 ar, utmärkt såsom lotten Ba å en år 1907 af förste landtmätaren Joh. Er. Linder öfver egendomen upprättad karta, må hvar för sig från egendomen i vederbörlig ordning afskiljas och mot saluvärdet motsvarande köpeskillingar, att erläggas på sätt lägenhetsinnehafvarna förbehållit sig, försäljas en hvar till sin innehafvare med tillträdesrätt den 14 mars 1910 och i öfrigt på de i 6:te punkten af kungl. skrivelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner omförmälda villkor;

dels att ett andra till lägenheten Norra Lund hörande område, å förberörda karta utmärkt såsom lotten Bb, med ett område af 2 hektar 45,6 ar samt utjorden Långlöten må likaledes i vederbörlig ordning från egendomen afskiljas och, med tillträdesrätt jämväl den 14 mars 1910, hvar för sig utbjudas till försäljning i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande punkterna af samma kungl. skrifvelse;

dels ock att de genom ifrågavarande försäljningar inflytande medel må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till stöd för framställningen har departementschefen enligt ofvanberörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Vid den 28 september 1907 å förra kompanichefsbostället 1 mantal Hornstäfve n:r 3 Prästgården med utjorden Långlöten i Vreta Klosters och Flistads socknar samt Gullbergs härad af Östergötlands län hållen uppskattning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1910 af berörda egendom, som för närvarande lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, har förslag väckts om afsöndring och försäljning af åtskilliga till egendomen hörande lägenheter.

Under återopande af nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, har domänstyrelsen underställt den väckta frågan Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och för sådant ändamål öfverlämnat instrumentet öfver förenämnda uppskattningsförrättning, Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i länet skrifvelse i ärendet och öfriga till detsamma hörande handlingar, däribland en år 1907 af förste landtmätaren Joh. Er. Linder öfver egendomen upprättad karta med beskrifning.

Af dessa handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från Gullbergs järnvägsstation och 15 kilometer från Linköping, har sina ägor fördelade i tre skiften, hemskiftet och skogsskiftet, belägna i Vreta Klosters socken, samt utjorden Långlöten i Flistads socken, med en sammanlagd areal af 72 hektar 79,8 ar, däraf 54 hektar 42,7 ar tomter och åker, 1 hektar 97,1 ar äng, 14 hektar 26,5 ar afrösningsjord samt 2 hektar 13,5 ar impediment, hvaraf dock områden, omfattande en areal af 1 hektar 52,5 ar, utgöras af dels för hela skifteslaget gemensamma sand- och lertag dels genom expropriation egendomen afhänd jord.

Å skogsskiftet finnas tre med innehafvarna tillhöriga bostadshus och uthus försedda lägenheter, benämnda Sontorp, som innehafves af

F. M. Tyman, Haga, som innehafves af trädgårdsmästaren G. W. Nilsson, båda lägenheterna liggande omkring 2 kilometer från hufvudgården, samt Norra Lund, som, belägen på ett afstånd af omkring 2,5 kilometer från hufvudgården, innehafves af P. G. Salomonsson.

Lägenheterna Sontorp och Haga, som å förberörda karta omfatta, den förra ägofigurerna n:r 94—97, med en areal af 67,5 ar, däraf 63,5 ar tomt och åker samt 4 ar äng, den senare ägofiguren n:r 98 med en areal af 15 ar tomt och trädgård, hafva af uppskattningsmännen föreslagits till afsöndring från egendomen och försäljning åt innehafvarna för ett pris af 400 kronor för den förra och 200 kronor för den senare. Lägenheten Norra Lund hafva uppskattningsmännen föreslagit till uppdelning i två å kartan utmärkta lotter, nämligen lotten Ba, å hvilken lägenhetens samtliga åbyggnader äro belägna, omfattande ägofigurerna n:r 70—86, med en areal af 5 hektar 74,2 ar, däraf 5 hektar 13,1 ar tomt och åker, 25,7 ar äng, 4,9 ar afrösningsjord och 30,5 ar impediment, och lotten Bb, omfattande ägofigurerna n:r 87—93 med en areal af 2 hektar 48,1 ar, däraf 1 hektar 86,1 ar åker, 49,1 ar afrösningsjord och 12,9 ar impediment. Berörda lotter hafva jämväl föreslagits till afsöndring och försäljning hvar för sig, hvarvid lotten Ba ansetts böra hembjudas lägenhetens nuvarande innehafvare, samt saluvärderats, lotten Ba till 2,675 kronor och lotten Bb till 1,240 kronor.

Beträffande dispositionen af den obebyggda, omkring 5 kilometer från hufvudgården belägna utgjorden Långlöten hafva uppskattningsmännen varit af skiljaktiga meningar.

Domänintendenten har, enär arbetsförtjänst för lägenhetsägare kunde påräknas vid kringliggande större landtegendomar, föreslagit utjordens uppdelning i tre å kartan utmärkta lotter, nämligen: lotten Ca, omfattande ägofigurerna n:r 108 och 134—154 samt delar af n:r 155 och 156, med en areal af 3 hektar 72,2 ar, däraf 2 hektar 94,4 ar åker, 65 ar äng och 12,8 ar impediment, lotten Cb, omfattande ägofigurerna n:r 110—123 samt del af n:r 157, om 2 hektar 89 ar, däraf 2 hektar 81,9 ar åker och 7,1 ar impediment, samt lotten Cc, omfattande ägofigurerna n:r 124—133 och del af n:r 157, om 2 hektar 91,6 ar åker, hvarjämte till gemensam väg för samtliga tre lotterna afsetts ägofiguren n:r 109 om 25,7 ar; och har domänintendenten ansett berörda lotter, som saluvärderats, lotten Ca till 2,000 kronor, lotten Cb till 1,700 kronor och lotten Cc till 1,750 kronor, böra hvar för sig från egendomen afsöndras och försäljas.

De biträdande uppskattningsmännen hafva däremot föreslagit, att utjorden måtte försäljas ostyckad, enär den med sin nuvarande areal

lämpade sig att utgöra ett så kalladt småbruk, lagom stort att bereda uppehälle för en familj, och har utjorden i sin helhet åsatts ett saluvärde af 5,450 kronor.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande låtit meddela ofvannämnda lägenhetsinnehafvare sådana förelägganden, som omförmälas i 6:te punkten af återopade nådiga skrifvelsen den 25 september 1896, hafva de samtliga inkommit med skriftliga, af behörig borgen åtföljda förklaranden, att de önskade inköpa en hvar den honom hembjudna lägenheten med ofvan angifna areal och för det åsatta saluvärdet motsvarande köpeskillning, hvarvid Tyman och Salomonsson förbehållit sig att få erlægga köpeskillningen under loppet af tio år med en tiondedel årligen.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har biträdt uppskattningsmännens förslag, i hvad det afser dispositionen af lägenheterna Sontorp, Haga och Norra Lund.

I fråga åter om utjorden Långlöten har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfverlämnat ett i ärendet infordradt yttrande från kronolänsmannen i orten, uti hvilket denne förordat förslaget om utjorden Långlötens försäljning odelad.

För egen del har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande beträffande sistberörda fråga anfört, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande visserligen i denna del ställt sig tveksam, men att, då med hänsyn till egendomens belägenhet på ett afsevärdt afstånd från Motala ström de vid därvarande industriella anläggningar sysselsatta arbetarna ej torde vara hugade att köpa lägenheter från ifrågavarande egendom helst, enligt hvad upplyst blifvit, egnahemslägenheter funnes till salu å egendomar i grannskapet med bättre belägenhet än Hornstäfve, och då ej heller vore att förvänta, att jordbruksarbetare blefve spekulanter å de föreslagna mindre lägenheterna, enär stadigvarande arbete å kringliggande landegendomar ej torde stå sådana arbetare till buds, Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande antog, att Långlöten förmånligast såldes ostyckad för användande till jordbrukslägenhet.

I afseende å försäljningen af lägenheten Norra Lund i två lotter har domänstyrelsen påvisat den oegentligheten, att uti det af uppskattningsmännen gjorda förslag lotten Ba af lägenheten icke tilldelats någon andel uti det i båda lotternas norra gräns framdragna afloppsdikey, ägofiguren n:r 93 å kartan om 7,7 ar, utan samma ägofigur i dess helhet tillagts lotten Bb. Under framhållande af, att jämväl lotten Ba torde böra tilldelas andel uti ägofiguren n:r 93 samt att samma ägofigur af uppskattningsmännen ej ansetts böra åsättas något värde, har styrelsen

därför hemställt, att i köpet af lotten Ba jämväl måtte få inbegripas en andel, af förste landtmätaren uppmätt till 2,5 ar, af berörda ägofigur, vid bifall till hvilket förslag lotten Ba skulle erhålla ett område af 5 hektar 76,7 ar, medan området för lotten Bb skulle minskas till 2 hektar 45,6 ar.

I öfrigt har domänstyrelsen tillstyrkt bifall till de föreslagna försäljningarna under förutsättning, att utjorden Långlöten i enlighet med de biträdande uppskattningsmännens och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening försåldes odelad».

Då utskottet icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.